

Сердюк Лілія Миколаївна,
доцент кафедри теорії
та історії держави і права
кандидат юридичних наук, доцент

Струцка Ірина Ростиславівна,
курсант

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

НЕУРЕГУЛЬОВАНІСТЬ ПРОЦЕДУРИ ІМПІЧМЕНТУ ГЛАВИ ДЕРЖАВИ ЯК ЧАСТКОВА ПРОГАЛИНА КОНСТИТУЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Досить актуальним в умовах сьогодення є питання конституційно-правової відповідальності посадових осіб. Зазначимо, що конституційно-правова відповідальність – це специфічний вид юридичної відповідальності, що настає у випадках і порядку, передбачених Основним Законом держави, підставою настання якої є вчинення конституційного правопорушення (делікту). Існують різні форми конституційно-правової відповідальності, проте на особливу увагу заслуговує імпічмент глави держави в особі президента.

Слід зазначити, що за конституціями ряду держав «імпічмент» – це процедура притягнення парламентом до відповідальності вищих посадових осіб у випадку вчинення ними злочинів. Конституційно-правові норми встановлюють процедуру усунення Президента України з поста Верховною Радою України в порядку імпічменту у разі вчинення ним державної зради або іншого злочину.

Зауважимо, що в Україні, так само як і в ряді інших зарубіжних країн, інститут імпічменту застосовується лише до глави держави, а механізм його реалізації на законодавчому рівні дотепер практично не визначений (якщо не брати до уваги приписи ст. 111 Конституції України) [1]. Це питання не втрачало своєї актуальності за часів каденції кожного з Президентів України. Водночас, особливої гостроти набуло у зв'язку з подіями на Майдані, що увійшли в історію як «Революція гідності». Якби в цей період де-юре існував такий механізм, то президентство В. Януковича не закінчилось би так трагічно для нашої держави і можна було б уникнути численних жертв, зокрема, смертей «Небесної сотні».

Не менш важливим є питання прозорості самої процедури імпічменту. Чи можна вести мову про об'єктивність і незалежність спеціальної тимчасової слідчої комісії, до складу якої включаються спеціальний прокурор і спеціальні слідчі, що створюється для проведення розслідування у справі про усунення Президента з поста в порядку імпічменту? Мабуть це питання за-

лишається риторичним, адже ці посадові особи, а також судові органи (Верховний Суд і Конституційний Суд України) безпосередньо не лише взаємодіють, але й значною мірою залежать від глави держави. Аргументом на користь такого умовиводу є правоустановчі повноваження Президента України.

Своєрідною прогалиною чинного законодавства є неурегульованість питання про можливість відсторонення глави Української держави від виконання своїх обов'язків на час проведення такого розслідування. Постановка такого питання має своїм підґрунтям дію принципу презумпції невинуватості, відповідно до якого посадова особа може продовжувати виконувати свої службові обов'язки до ухвалення Верховною Радою України остаточного рішення у цій справі. З усією очевидністю відповідь на це питання має бути відображена в законі, який дотепер «вельмишановні парламентарі» не спромоглися ухвалити.

Для порівняння, в ч. 2 ст. 104 Основного Закону Республіки Білорусь міститься припис, за яким з моменту винесення висновку Конституційного Суду про порушення Конституції або висновку спеціальної комісії про вчинення злочину Президент не може виконувати свої обов'язки до винесення Верховною Радою Республіки Білорусь відповідного рішення. Вважаємо, що саме за таких умов можна вести мову про об'єктивність і незалежність тих суб'єктів конституційно-правових відносин, які беруть участь у процедурі імпічменту глави держави [2].

На законодавчому рівні потребує розширення і коло юридичних фактів, що є підставою для виникнення конституційно-правових відносин, у межах яких здійснюється процедура імпічменту. Конституційне законодавство зарубіжних країн у порівнянні з законодавством України, містить значно ширше коло підстав для усунення глави держави з посади в порядку імпічменту. Наприклад, у Хорватії, Австрії та Молдові такими підставами є порушення конституції; у Туркменістані, Угорщині та Македонії – порушення конституції та законів; Туреччині, Казахстані та Чехії – державна зрада; Білорусія, Грузія та Вірменія – вчинення тяжких злочинів, зокрема, для усунення глави держави у порядку імпічменту є: зрада батьківщини (Фінляндія); порушення конституції, зрада, хабарництво та інші тяжкі злочини (Філіппіни); грубе порушення конституції, порушення присяги, вчинення злочину (Литва); державна зрада чи посягання на конституцію (Італія); державна зрада чи порушення конституції (Болгарія, Грузія); “погане виконання своїх обов'язків” (Аргентина); “невірність конституційному ладу” (Єгипет); державна зрада або “вчинок, що безчестить або морально ганьбить главу держави” (Кіпр); умисне порушення конституції або будь-якого іншого федерального закону (Німеччина). Так, 2004 року в порядку імпічменту був усунений з поста президент Литви Р. Паксас через “грубе порушення Конституції” [3].

Зважаючи на досвід зарубіжних країн, до юридично значущих обставин, що є підставою для виникнення конституційно-правових відносин, в межах яких реалізується процедура імпічменту, має бути віднесено не лише

факти вчинення державної зради чи іншого злочину, але й порушення Конституції України та порушення присяги.

Правоперешкоджаючим юридичним фактом і прогалиною конституційного законодавства України є відсутність закону, який би регулював суспільні відносини, в межах яких здійснюється організація та функціонування тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України.

І, нарешті, найбільш проблематичною в плані реалізації, на нашу думку, є норма конституційного права, закріплена в ч. 6 ст. 111 Основного Закону Української держави, що вимагає ухвалення рішення про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту не менш як трьома четвертими від її конституційного складу. Навіть більше, за наявності в Парламенті президентської політичної партії, до складу якої входить більше ста депутатів, втілити в життя такий конституційно-правовий припис практично неможливо.

На завершення зауважимо, що в Україні як демократичній і правовій державі не може бути недоторканих топ-чиновників, а застосування імпічменту як форми конституційно-правової відповідальності необхідно передбачити на законодавчому рівні не лише до глави держави, але й інших посадових осіб, які мають різного роду імунітети (передусім, народних депутатів та суддів). Адже з діяльністю саме цих суб'єктів пов'язують корупцію, що складає реальну загрозу для поступального прогресивного розвитку нашої держави.

Бібліографічні посилання:

1. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 30 верес. 2016 р.: (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2016. – С.44-45.
2. Конституція Республіки Білорусь // Конституції нових держав Європи та Азії / Упоряд. С. Головатий. – К: Укр. Правн. Фундація. Вид-во «Право», 1996. – С.109.
3. Конституції зарубіжних країн: Навчальний посібник / Авт.-упоряд.: В.О. Серьогін, Ю.М. Коломієць, О.В. Марцеляк та ін. / За заг. ред. к.ю.н., доц. В.О. Серьогіна. – Харків: Видавництво «ФІНН», 2009. – 664 с.

Тищенко Ю.В.,

доцент кафедри міжнародного приватного,
комерційного та цивільного права
Київського національного
торговельно-економічного університету,
кандидат юридичних наук

**ПРАВА СПОЖИВАЧІВ В ДИСТАНЦІЙНИХ КОНТРАКТАХ
В АСПЕКТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

В сьогоденній ситуації розвитку та функціонування економіки, бізнес все більше зацікавлений в зменшенні своїх видатків. В умовах кризових явищ – це логічна поведінка господарників, проте, часто ці видатки покри-